





M.h.h. Benders



Kolle

Klokkespin

/Leefjesdans



De Kaneelfabriek

Deze bundel kwam tot stand dankzij een werkbeurs van  
het Nederlands Letterenfonds

**N**ederlands  
letterenfonds  
dutch foundation  
for literature

Tweede druk mei 2022

© 2022 Stichting De Kaneelfabriek

Brabantsehoek 10, 5071 NM Udenhout

Ontwerp omslag en binnenwerk: Martijn Benders

Foto omslag: Veronique Hogervorst

ISBN 9789083112022 | NUR 306

De jongen die water in de zeef droeg.  
De jongen leerde de woorden te gebruiken.

Hij zag dat hij onheil kon maken met woorden.  
En hij begon onheil te maken.

Hij kon de middag veranderen  
door er regen op te laten vallen.

De jongen verrichtte wonderen.  
Hij maakte zelfs een stenen bloem.

Moeder zei: Zoon, je wordt een dichter!  
Je zult levenslang water in de zeef dragen!

Je vult gaten  
met je kattenkwaad,  
sommige mensen zullen van je houden  
vanwege je onzin!

*Manoel de Barros*



nāraṅga





Dit gedicht begint in steen, in de eerste kleur  
wiens dravidische naam, nāraṅga,  
duizenden jaren en kilometers verder  
identiteit moest krijgen als ‘oranje’.

Van vijf betekenissen  
in het dravidisch bleef alleen  
de banaal-frisse kleur van de sinaasappel,  
niet het sap van de peperplant,  
niet de libertijn, het levende wezen, de tweeling.

Uiteindelijk enkel de gekrompen anjer,  
sputterend op het rever van de verzetsclown  
die alleen nog uit roeptaal roeptaal te lijf kan.

*het narangen van een reclamerolo*

Rangen, rangen, de bergen rangen.  
Een betekenis is ook een bekentenis.

Rijk aan belangen is de erosie van de taal.  
Haar bekken het stenige van de moe.

Had de zon een nek,  
het zou afgelopen zijn met neeschuddende planeten.

Ze zou zich in de venus-evenaar vastbijten  
met tanden van vermeteld vuur  
in het aanschijn van de ellenlange tolletjesvergadering  
alle bevende meelopers eens  
inpeperen  
IK BEN MIK DONNA JA! JA!

Honderdeneenenveertig paardenskeletten  
kritsen om het skelet van Friedrich Nietzsche  
het enige skelet in het gamma kwadrant  
met het skelet van een snor in vuur.

Zo verpletterend  
is MIK DONNA en haar DONNA-Nissische JA  
dat uit de schelp van de aarde  
voorzichtig  
een voelspriet  
tevoorschijn komt.

De krastikker.  
Wie twijfelde ooit aan hem?

Kras kolle TOK TOK  
Vijftien wijzers heeft de klok.

Uit de okergele roversche kotten-poe-potten  
verleliekibbelen wij droden om te dodelen.

Kras Kolle TIK TAK.  
Ane, mane, moene, mijne.  
Posteleingroene zoon-vrouw.

KRA-ZO

NEP-ON

Er is geen betere versie dan het vele.

II myrne, II celia

Amma Amma,

De moeder is een man, de moeder een mijn met stinne.

De noet-heer een rinkelstok.

Eendracht in alle eendrachtigheid.

Anne, manne, miene, mukke / Ikke, tikke, takke, tukke.

Zwaluwen, lelies

De aar-lie-lelie in haar aarlijke zwicht,  
aar-lie-leliet in vulkanisch zwavelend middaglicht.

In het woord zwaluw  
zit zijn beweging gevangen.

Een kalligraaf  
met lava van de blommenmoel  
zelfs een koning is niet zo gestraald  
en dan staat hij even stil maar

vauw, vauw, vauw.

Je hoeft je enkel te kleden in het licht van de doden  
want genoeg aan de dag is het kwaad daartoe.

De doden scharen zich vooruit  
in het licht van onze bloemen.

## Geboortewaard

Het is jouw zwijgzaamheid die me ontheemde.

Maar hier op Elba heeft de *Zerynthia Cassandra* haar guarda nascita,  
de rondgebladerde geboortewaard,

bijnaam 'Pijp van de Hollander'

een verwijzing naar de meerschuimen pijpen

die ze vroeger om ze mooi af te werken

schuurden met botresten van overledenen.

Bedenk

na een jarenlange veldslag zit hier een klein wezen te slapen omringd door pijpjes, bespriet door de majesteuze Zerynthia die enkel in Italië leeft en de geboortewaard, een soort kluizenaarsgestalte liep voorbij met een olielamp, zwiingend, het pijpjesgif maakt ook de vlinder giftig, met *Aristolochedisch gif*, zo heet het, Aristoteles is de man die *tragedie* als volgt definieerde:

*Tragedie is de representatie van een serieuze, complete actie die zwaarte heeft, in betrokken spraak, met elk van zijn elementen die los van elkaar of samen worden gebruikt in delen van het toneelstuk door acterende mensen en niet door de voice-over, het doel bereikende door medelijden, terreur en de catharsis van zulke emoties.*

O rondbladerende lezer, u ziet het al.

Als voiceover ben ik tragisch van geen enkel nut.

We moeten het van de slapende generaal hebben,  
de hem (‘s nachts?) passerende geboortewaard met de lamp  
hopen dat medelijden en terreur toeslaan, dat er iets gebeurt

een septische dood, misschien,  
het per ongeluk inslikken van de vlinder,



enkel nachtschade, naschokkende vlinderpootjes  
en het doemloos schrijden van nieuw leven  
dat zich in alle lenteterreur niet openbaren wil.

Het slaapt.

Nee, dat is niet Napoleon, dat is Maria-Napoleon, de truffeljaagster.

Dit is Elba niet, want ik ruik de zwavel van de Saturnia.

Waar is je varken, Maria-Napoleon?

Waar is je hart?

Een vlinder is toch geen rorschach test met pootjes?

Maar de jaagster snurkt en naast haar, in haar rieten mand  
poeffen boleten hun laatste porreelsporen  
over de kootjeswitte rotsen, O merrie van de rotsen,  
met de krasse manen van roosmarijn,

draag ons ver en immer hoger,  
hoger zelfs dan de parasoldennen van Pitigliano,  
waarachter het okeren middagvuur dooft.

Dat is geen vlinder, daar in het proefgat  
ook niet de pootjes van een spin, nee

geen heremietkreeftje, geen vlieg, niet eens  
het opdringerig-lakse horlogedansje van een langpootmug

nee, het is de aloude mismeuik van de korst,  
van de welvende aardlagen  
moho, diep in het getekende.

Tussen de voortanden van de jaagster  
gist haar adem weg.

GSCHT GSCHT

ontelbare oplichtende draden  
van een lichtscherend mycelium

dat in, aandoor  
haar jaagt.

Duwo het zwijntje  
snuut zijn eeltige wroetschijf in het eikeltapijt  
onder de eik met zijn kromgezonde takken

onder de wroethoed van steen vandaan  
een schorroosje, met doornenstaart en scharen

Met drupstaar de ziel van de steen,  
horrend over de richels van de cyclopmuur

weg van de roze  
apocalyptische stofzuigerzon  
met bosharige gaten, de droom in

van een andere glazen steen, over een steen, een steel  
tussen vulkaanstelen en vulkaanhoeden in vitalia.

*eunjerei*

Vogels, Vulkanen

Uit de kieren en gaten in de cyclopmuren rond de heuvel  
timmermansbijen die huiswaarts keren naar het dodenbamboe  
met een sonore mastieke gons,

alsof er boom boom  
uit zwavel opgetrokken vogels

geheimcode snirpen verhalend over het papier-O-die  
geheimcode snippend die zong van meel-O-die  
door een enorm stuivige zon.

Wanneer de nachtlava al het kloppende versteend  
met bladerende dromen van basalt

begint een nachtegaal te schetteren  
in het boze kwarts van een eik.

Een ei uit het vuur.  
O grote lavastoel in het wittige.  
Geef ons het daggabroth.

Zet het zen-uwe weer in zwaluwkalligrafie!  
Breng zalige pittertjes terug het bloed in!

De mensen vergeten wat ze in hun slaap doen.  
De mensen verstenen elke nacht.  
De mensen verstenen zonder kollere.  
De dromen klokken op bed.

Moeder, versteen ons, moeder,  
de een tot kristal, de ander tot zand,  
tot amathyst, tot jade, tot klei, blubber of diamant!

Denk aan het zonnebreed: wijd als een mensenvoet.  
Over klo-keien en kobbels klakt een paard.  
Zwarte pootjes verdwijnen de mond van Maria-Napoleon in.  
En Duwo het varken duwt zijn wroetschijf een holle boom in  
alsof hij geen weet heeft van een lijf, ringelorend met zijn staartje.

Klok, klok, klok.  
Klok-Ei. Klok-Ei.

Maria-Napoleon opent haar helblauwe ogen. Haar pet schuint de zon af.  
Ze richt zich op en kijkt naar de poort van de bomen,  
het staartje van Duwo, naar de kapitein met de grimas  
en ze saluteert en zegt o voorfare van muziek!

Kijk hoe ik hier sloop, lentemintend, lentemuntend!  
Met mijn mandje vol ambermorieljes!  
De mensen vergeten wat ze in hun slaap doen.  
De mensen verstenen elke nacht.  
De mensen verstenen zonder kollere.  
De dromen kloppen op bed.

Ik kan niet meer in een stad wonen, zegt het varken.  
Waar je ook zit, overal om je heen de bewaarders.

Ze sloten zichzelf op in een droom,  
ze vergaten dat er een droom is en dat ze dat deden,  
ze bewaken de hele dag elkaar,  
ze praten nauwelijks nog, ze klikken.

Er zoemt iets waar ooit een ziel zat.  
Of misschien enkel een camera.  
Hoe noem je dat als een camera draait? Zwenken.

Dit, deze woorden.  
Een boek.  
Zwenk.



Waarom, vraagt Maria-Napoleon.  
De zon nog schuinende op de pet  
in een saluut aan de berg, waarom  
werden we gewervelden?

Waarom dit  
gedoe met een graat?

Was het niet fijner overal heen te schimmelen,  
bruisen en brassen zonder dat botte,

troonden wij niet alles  
in het vlokkerige voorbij?

Jouw stuitje, was dat niet mijn oor?  
Jouw handen door mij gedreven regen?

Oh, dat gritte van de dood, overal,  
zelfs in ogen het botje dat tot kelken maant.

En schreven de bergen niet met sneeuw?  
Op de kantlijn van gestilligde leden.

Schreef sneeuw niet het kantste wit  
zijn kleuren geen vogels die  
vogelvorm sneeuwen?

Haar was het billigste meisje van het dorp,  
ja van al het gekonte was hare het billigst.

Waar anders halen de muzikanten hun snaren?  
Vertel het me, duwo, waar anders?  
Uit de bomen?  
Nee.

Zou er al ooit  
iemand bestaan toegerust met boomsnaren,  
ze zouden haar nerfikanter noemen,  
ze zou spelen als bloed speelt met poertjes,  
ze zouden haar met irritante suikertjes gaan bestrooien

tot ze van de wisommekeer het wiswaarachtige zou prijzen,  
en omgekeerd.

Tot ze van wiswaarachtigheid wisommekeer zou maken.

Koning Krak

*The partridge loves the fruitful fells,  
The plover loves the mountains  
The woodcock haunts the lonely dells,  
The soaring hern the fountains:  
Thro' lofty groves the cushat roves,  
The path of man to shun it;  
The hazel bush o'erhangs the thrush,  
The spreading thorn the linnet.*

Song composed in August, Alisdair Roberts



## Eenzaamheid

Ik was zo alleen in mijn leven.  
Ik ben al een paar dagen dood.  
Zo verlang ik naar de knieën van mijn moeder  
dat ik mijn hoofd op de eigen knieën leg en huil.

Welke schouder ik ook aanraak, is een vreemde.  
Ik aanbad de liefde  
in een van de woestijnen die Mecnun I passeerde.  
Ik keerde mezelf die dag de rug toe.  
Ik streel mijn eigen haar 's nachts.  
Het haar van mijn lief vriendje.  
Ik denk aan de zee waar ik doorheen ga,  
Ik breng mijn slaappleats in het voorjaar viooltjes.

Nogmaals, ik zou me geen zorgen maken,  
Nogmaals, ik breek met iedereen.

Schepen die door mij heen gaan;  
Zonnige schepen;

Zingende schepen;  
Het is alsof ik mezelf binnenhaal!

Dus de nacht komt eindelijk de nacht.  
Mijn weg veranderde in een glimlach naar de jeugd.  
Je kunt mijn frisheid in het raam zien;  
de geur van mijn slapeloze nachten.  
Geen stenen meer uit onze afzonderlijke fonteinen.  
De zee heeft de stem van een teek.  
Jullie hoofdjes zijn mij niet genoeg.

Ik ben bang.  
De dag werd uit de ramen genomen.  
De spiegels zijn afgelegen.  
Het geluid komt niet uit de tuinen;  
de luchtkoepel werd zwart.

Water werd uit fonteinen gesneden;  
waar komt deze steen vandaan?

Jouw gezicht als een blad op het mijne.  
Jouw bladergezicht.  
Jouw voer-haal.

Die man daar in de schaduw  
doet alsof hij aan een bloem ruikt

terwijl je de stuifmeel nog in de lucht ziet hangen,  
wind ziet glitteren,

onder het dunne snorretje op zijn bovenlip,  
dat minzame lachje,

als hij wegloopt  
voddende mottenvleugels  
wegkrijtend in de gril

die zijn zool maakt,  
de pasgeboende vloer net niet rakende,

waarop tl bakken  
zich ongestoord uitnonnen tot niets.



Krakau

Het graf van Szymborska zou ik bezoeken.  
Op de foto een onooglijke steen.  
Misschien de befaamde steen uit haar gedicht  
waarmee ze nu eeuwig in gesprek verkeert.

Aan kwam ik nooit, bevangen noch onbevangen.  
Je weet hoe dat gaat. Praalbulkende stad, verwelkte mensen.  
Het enorme, brokkelige kasteel van Koning Krak  
bovenop de drakengrot van de machtige Smok Wawelski,  
een draak uit de Wawelse Bergen, gedood door de schoenmaker  
Skuba, die een schaap met zwavel vulde  
waarna de draak onplofte tot stad.

Naar binnen ging ik niet, in kasteel noch grot.  
Toen gids Stefan me aansprak op straat, met zijn  
obsidiaanse, ingezette ogen – ik wist wat me wachten zou,  
ik hoor vooraf hoe het trauma met de laarzen sprookt  
en bedank daarvoor. Waardeloos ben ik, als toerist of steen.

Ik ben een zwart schaap dat is volgestouwd met zwavel.  
O Wislawa, O drakenmoeder. De steden spreken niet meer.

## Regalis

We ontdekten twee koningsmycelia.  
Een op een berg, de ander in de tuin van Śnieżna Kopa.  
Je herkent zo'n mycelium aan de sfeer.  
De lucht zingt van magie.  
Er was een volgzame haas en vliegen lieten zich aaien.  
Veer kan als ze twee stenen tegen elkaar slaat  
in de echo waardstoelen horen zingen,  
zo jagen we door de bossen bij Borowice,  
ik leerde dat mijn aura enorm is en groen  
van een klein, kaal gedrongen mannetje  
dat flink had geïnvesteerd in meetapparatuur  
en ik ben zo blij dat zulke mannetjes nog bestaan  
want rondom Śnieżna Kopa rukken kwaliteitshotels op  
en binnen lekt het dak, alle meubels zijn nog van voor 1945  
toen de Duitsers overhaast vertrokken, op Google Maps  
heeft Śnieżna Kopa dan ook twee magere sterren  
klagen de Polen, wat een oubollige rotzooi  
en in de prachtige tuin, die vol kruiden staat  
onder een winterlindenboom deze regalis,  
die hier staat om akte te geven,  
dat *soms* show en tell precies samenvallen.

Dankjewel.



Magma

In de saturnale baden en recht boven de Vulsini vulkaan  
drenkt mijn huid in zwavel terwijl in de verte  
Santa Maria van het Zwarte Zout  
aan de randen van het Bolsinimeer zingt.

Water reddert weg uit mijn handen. Een zwartmagisch virus  
moedert zijn geschiedenis, brandend water, heiligen van zout,

zwemmend in een tuffende vulkaan, tussen Bisenta en Martana,  
twee gespuugde eilanden van titaanbevroren rook.

Wie van jullie zag ooit een Aspisadder op jacht?  
Hij houdt van de open velden, als alle slangen, eerst doen  
zijn lichtgevende ogen de prooi op slot

dan is het al voorbij,  
zijn schietende zwavelgele lijf  
is eigenlijk een formaliteit  
zoals kikkers dat zijn in sprookjes.

Uitschijnen in wilde vriendelijkheid

Het engste woord uit onze taal is snijbloemen.  
Levende wezens worden gepresenteerd als  
gekweekt om lekker makkelijk door te snijden.  
Snijvogeltjes, hakkippen en schaafhondjes  
bestaan gelukkig nog niet maar dat is niet dankzij  
die grandioos functionele Jaren Tachtig.

Goudeseune deed er met Atletiek van Snijbloemen  
nog een schepje bovenop. Het bloemenrokje  
op de omslag is luguber. Olieschilderijen  
van x-rated picknicks achter medicatiemuurtjes,  
hij is vrij. Vier honden in de verte.

*Uitschijnen in wilde vriendelijkheid.*

*Uitschijnen in de wilde stilte.*

De Droompoortdelver

in zijn eeuwige bladerföhn van uitstervende camouflagepoëzie.  
gaat net als ik de wereld aan zijn woord houden.

*Zanger en dichter David Berman van The Silver Jews pleegde  
zelfmoord in 2019, na een levenlang worstelen tegen dystopia,  
een kenmerk dat hij gemeen had met de Vlaamse dichter  
Koenraad Goudeseune die een jaar later aan leverkanker stierf.*

## Het gat

Eindelijk ving het oude kreng me  
terwijl ik rondsloop door haar grot.  
Haar dos leek wel van prikkeldraad  
en haar lach van lijkenrot.  
Haar groene ogen gingen gloeien  
en ze legde haar hand op de mijne.  
Ze zei maak je geen zorgen  
Je went wel aan me, kleintje.

Een fluistering diep binnenin  
je moet in liefde geloven.  
Ik hief mijn gezicht op en door de tranen  
zag ik licht vallen van boven.  
Maar haar ogen waren het enige licht  
dat mijn koortsig brein kon zien.  
Vergeet dat je geboren bent,  
je leven is geschiedenis.

Ik spuugde haar tong uit en het slijm  
sloste uit mijn mond,  
wierp mezelf tegen de wand  
scheurde en klauwde uit het zicht  
via het stinkende plakken leem  
terug naar het buitenlicht.

Nu ben ik bij mijn geliefden  
ik hou ook van hen op mijn beurt  
Alleen op de donkerste nachten word ik  
weer door groene ogen meegesleurd.

Loop mijn vrienden, in het daglicht  
Kruip niet langs gaten af.  
Iets in de onzalige diepte  
kan niet wennen aan het graf.

*Naar Townes van Zandt*

## Ars Poetica

Er kan geen afwezigheid zijn  
in een mond woorden, niemand mag onbeschermd blijven  
voor het wezen dat zich openbaart.

Beter dan benoemen is zinspelen.  
Literaire therapie gaat over het verpesten van taal tot we allemaal  
met de buik op de grond leven als een kikkersteen  
en gieters worden,  
met het gezicht naar beneden naar het bloemenbed.

Ossen die hun jeukende ruggen schuren  
op geplette zonnebloemen.

De heroïsche dosis

Al jong nam ik een heroïsche dosis science fiction,  
hogere natuurkunde, occultisme, poëzie.

Zwerven tussen boeken was toen nog mogelijk.

Tegenwoordig kan alles, behalve zwerven.  
Je moet een bestemming hebben, ook als je vormende bent.

Je moet al weten welk boek je wilt lezen  
voor je de bibliotheek binnenstapt. Vooruitgang.

Ze hebben meer boeken dan ooit, denkbeeldige boeken.  
Alles is te krijgen, maar je moet het wel weten verzinnen.

Het is allemaal afhankelijk van jou,  
van je machtige fantasie.

Jij bent een tovenaar.  
Heb je deel 240 uit de toverschoolboekenreeks waarin  
de goede tovenaar strijdt tegen de boosaardige collectie  
al beluisterd? Nee? Ginds, links na het heroïsche laptopeiland.

Daar loopt ze, de heroïsche toekomst  
vrijgemaakt van het zwerfafval van de geest.



## Zwarte Magie

Een paar zure oude mannen in de zeventiende eeuw  
meenden dat wat ze dus 'zuurstof' noemden  
zo moest heten omdat het dingen zou aantasten  
(de wens is vader van de gedachte)  
maar zo krachtig is deze stof  
dat zelfs dit voor eeuwig foute woord  
een hele nieuwe, onzichtbare lading kreeg  
waardoor het nu verfrissend klinkt.

En toch, wat als: bloeistof? Oerstof?  
Het is eigenlijk niet meer voor te stellen.  
Zo krachtig is deze zwarte magie.

Waar jij om te doen was

Met je zakken vol stokoude griffels  
prit je de archetypische gangen door van de dromschol.

De lucht zwanger van sigarettenrook, stalen asbakken.  
Een grijsblauwe fabvloer frituurt in witgiftig tl licht.

Met je in een stroperig tempo verschnitzelende brein  
zit je in de hoek, waar de hoekert hoort, het vierkante doosje

boven je, waarin elk uur een luchtalarm afgaat  
voor bommenwerpers die nooit vertrekken.

Terwijl de tralies je ziel roosteren  
groeien de kwade ezelsoren van overbodige kennis  
als invasieve monotone planten de trog in

en leer je het vinkje kennen en het vakje  
waar jij ons allemaal om te doen was.

De vlinder die naar Zanzibar wilde vliegen vloog naar Zanzibar

Het duister van Montenegro  
is menselijker dan in het Reuzengebergte, omdat de bergen hier  
schedelbergen zijn, ondersteboven, de tunnels oogkassen  
fluitend in de nacht, de mensen gedrongen.

Caffé relax.

Drommen louche mannen gaan binnen met plastic tassen.  
Het vadsige mannetje lacht als we gaan zitten  
op stoelen die er duidelijk voor de sier staan.

Maar bestaat niet alles voor de sier? Hoe het best de sier te maken  
met het bestaan, met wat ons beletterde, is dat niet de edele kunst?

Gaat die vlinder Zanzibar nog ooit bereiken?  
Wat gaat de wind door mijn schedel fluiten?

Dood aan mij, dood aan jou.  
Papiervulkanen barsten in moddervleugels uit.

Puno

Lezend over de illyrische piratenkoningin Teuta,  
die eindigde als een 'hofdame' in Rome,  
denk ik aan het fenomeen van de piratenolifant Puno, een verhaal  
dat verloren ging in het gekrijs rond apenheuvel feesboon.

Puno groeide op in een kudde.  
Dat zou jij eens moeten proberen, lezer.  
Gewend als je bent aan de troep kun je dat niet eens.

De kudde van Puno was een voorbeeldige kudde.  
Hoe zij elkaar bij de staartjes vatten, het was gewoon muziek.  
Maar Puno zat op een dag met zijn slurf in de foute plantjes.  
Er ging een bliksemschicht door hem heen, die nog dagen  
erna in de kuddesliert te voelen was.

Rechttop ging Puno  
tegen een palmboom zitten, krankzinnig schurende  
met zijn dikke grijze notenrug en zwalpend met zijn slurf nee nee  
en alle olifantjes toeterden in elkaars poeperdjes  
zoals alleen olifanten dat kunnen  
doorlopen arme puno denk aan je poeperdje

En sinds die dag  
komt er elke keer als een olifantje losraakt van de kudde  
een zwarte, rechtop lopende brullende pleurofant  
kokosnoten stelen van Tito, de Heilige Hoofdolifant.

Tito, de schuurpapiervreter die diamantjes poept  
elke keer als het roodborstje op zijn staartje komt zingen.

De baai, koel en ongenaakbaar, doorschietend  
naar het ondernatuurlijke, een groen-grijze wattenstoel

met klettergoudrandje, zwarte busvissen, gekorste bergen,  
een rokerig masker van smaragd,

de stad, de stenen, het kappeltje van de remedie

evenmeer zoveel  
evenmeer zoveel

gedrongen servees, nekken, bomberjacks.  
Alles in de supermarkt rood.

De bergen vol littekens van zwepende sirenes  
rondzingende dazen hummers en motoren  
in deze doorgerookte kom  
die Lord George Gordon Byron  
ooit als paradijselijk bezong.

Als het licht weer stormt van albatrossendons  
klotst de ebbe lucht op de infrarode rotsen.

Krabben scharen aan in spelonken en bressen,  
ogen van vissers flessen elkaar in het parend karmijn

op de afbladderende, verweerde boegen  
van hun verzilte, overwoekerde borstkassen.

*Neem je liefde bij de pols,  
in haar mond de zonnebols.  
Haar ogen twee groene saffieren.  
Laat elkaar als de netten vieren.*

Vandaag staken de vissen dat het een lieve lust is  
tegen de golven, de netten, de maan, tegen elkaar.

Mijn gedachtes aan jou drijven nu, gewichtloos  
op het schuurpapier van de zee.

## Menstypes

Sommige mensen dragen een dorp op de nek,  
kijken landerig uit de ogen, hun gedachtes roddelen  
rustig als golfjes van een beekje tegen al het vreemde.

Sommigen een wereldstad.  
Een kakofonie in de stoel tegenover je, getoeter, gemier.  
Ergens ook iets flamboyants en globetrotterigs, dat dient gezegd.  
Maar dat krijg je er met heel veel pillen nog nauwelijks uit.

En dan heb je, ik schrijf liever niet over ze  
het idee door hen te worden opgemerkt jaagt me angst aan:  
zij die enkel een industrieterrein als hoofd hebben,  
de machthebbers, zakenmensen, goede herders.

Die groep groeit als kool.  
Steeds meer machtig effectieve behulpzame filantropen.  
Ze kijken heel meta uit de ogen.  
Je weet nooit wat er voor hen bestaat of niet bestaat,  
je weet enkel dat je het niet wilt weten.



## Winterschik

De dagen strengen zich weer aan als grenzen,  
en telkens weer poogt mijn lijf alle verloop  
tot schakeringen van wit voor te zijn  
met uitgemergelde poppenpijn.

Dit is de winterschik der schaalletten.  
Iets heeft ooit tot ons schelpjes geplet.  
Bedoeld waren we als werveldieren,  
maar werden en vingen enkel bot.

Ons lied is er een van roestig scharnieren,  
we verkalken de zee van ons bloed met chagrijn.

Verzuren als Gurken uit de Urendimensie.  
Sturken, schrommelen en zouten aan.

In mij gaf je een ontmoeting met de hemel.

Je geur van lindebloesem is genoeg voor mij,  
en de lommerrijke hemel, die je ademt  
in mijn gezicht.

Mijn vuist in de maan: een spasmodische fetisj,  
een razende bleekschetengod in sprookjes.

Wat ik beleefde, dat was ik,  
Ik was een ander leed, een andere vreugde,  
een grote wind dicht bij de dood,  
een spit en een sneeuwval,

de beenderen van legers die zijn uitgeworpen  
over de kamillevelden  
in herinnering en afkeer,  
terugkijkende naar kanon-verlichte winters,

mijn zwerfende arm in de wind van de volgende dag  
naar de zonnige hemel.

Niet gewoon gaan. Je had moeten gaan,  
Met een zoutmijn-helder gezicht.  
dat zo graag zou schitteren in de mist.

## De oude schoorsteenkonigen

Het is maart, sneeuw werd vies, postbodes blubberen weg  
en de oude schoorsteenkonigen vangen  
weer aan in hun rook-ede te zwijgen.

Rook in mijn hart, rook in mijn keel.  
Ik zal een oog, een oog, een oog zijn  
in het met fluweel beklede raam,

want er zijn te veel faillissementen elke dag  
en sommige komen me achtervolgen,  
in roet-sokken,  
in dood-tuxedos,  
met een met benzine doordrenkte vlinder in de palm van hun hand.

Ik heb een verlangen gehad om ondergedoken te zijn  
van mezelf in het daglicht. Mijn hand is een web van sneeuw.

Ik probeer me te wassen,  
een non die poogt te baden in de wodka.

Als ik een leven had

Als ik een leven had, zou ik nu wachten  
hier op de berg.

Vijfenvijftig schaakschaduwen  
zouden op hun tenen rondlopen.  
Vijfenvijftig zonnewijzerschaduwen  
zouden mijn tempo vertragen.

Het kussen zou ditmaal onder mijn hoofd hebben gelegen  
onder de walnotenboom van de genade.  
Als ik nog kon leven, zou ik nu wachten,  
alsof ik nooit geboren was,  
ik zou zijn alsof ik nog leefde  
boven op de sproetige moeder aarde.

De kasteel-ogige zwaan  
op de slotgracht van Kasteel Helmond,  
de dagen van verwondering al lang voorbij.

Alle herfsten zijn weg. Haar kleine heiligen  
opgelost in massagraven,  
zonder doodskisten, zoals motten.

Ik voel hun stof des doods op mijn vinger,  
alsof ik stuifmeel wrijf op een veer in de tijd.

De hele wereld *The Shining*

Zonder papieren, testen of vaccinaties  
passeerde ik zestien grenzen, om mijn dochter te kunnen zien.  
Waaronder enkele vijandige.  
Met een koffertje snoep.

Hotels waarin ik verbleef  
leken allemaal op *The Overlook Hotel*,  
zeker hotels waar ik niet binnen mocht.

Achter een lange, lege bar zit  
de gemaskerde fee te drinken.

In de verte blaffen  
bijlen tegen vlassige bomen.

De tranen die helen zijn  
ook tranen die op je wangen fakkelen,

een laatste blos  
voor de glazigheid zijn wissels trekt.



Zeefjesdans





Joehoe, Juwelen!

Joehoe, juwelen in het mos!

Joehoe, juwelen waar het eerst wormde!

Ondermaans, waar wortels dauwstormen  
waart het krasse door bladderdodde.

Joehoe, de robijn is terug!

De saffier, amathyst en de opalen!

Met duizenden zwartsatijnen juffertjesogen verlokken

de juffertjesberken de wispende kralen,

knipoogjes sprokkelend

sproken laarsjes door het bos, joehoe

juwelen in het mos! Joehoe, niet jokken!

En in haar diamanten rokje takt de wind  
rond de kruimelstoeltjes in de wirrelkring.

Tak! Tak! In een diamanten rokje.

Heel, heel lang geleden  
in een tijd die zelfs de diepste ringen niet heugen  
begon het bos zijn eerste spiegeltjes te maken,  
toen het de dieren wou laten zien  
waar ze vandaan kwamen.

Rode, gele, paarse spiegels  
spiegels die glimmen van het gummig licht,  
van onderen bladerend als een boek,  
en zo van je ho ham ham  
ontstond het zwammenrijk.

Maar de spiegeltjes waren zo krachtig  
dat ze maar bleven groeien en groeien  
tot het bos glinsterde als de melkweg  
met honderduizenden sterrenhoedjes  
en alle dieren stonden verdwaasd,  
verblind door de vele lichtjes,  
vonden hun hollen niet meer en vermagerden

dus de bomen hadden geen keus  
ze gaderden als bomen garen en leerden  
hun bladeren voortaan te vallen,  
om de dieren te redden van de schittering.

En zo raakte de kennis verborgen,  
alle spiegeltjes onder een dek.

En zo ontwisperden de diertjes,  
de das vroom niet langer in een das van vorst,  
de uil werd weer uil in zijn spiegelpaleis van veren,

het konijn kuttelde weer rond zoals  
alleen konijnen rond kunnen kuttelen

en herten takten weer naar de grond,  
in een dromerig wikken waar nu bladeren liggen.

Maar was dan alles pais en vree? Nee.  
Mijnheer de Pad, daar kwam hij aangeplomperd, floppend  
door het mos als een slechte grol zou doen  
in een droog strottenhoofd,

hij frokt  
door de twijgjes  
met zijn oogjes

wil een AchtHoofdig Koning  
door onze dimensie snorkelen

kijk, het ene spiegeltje na het andere  
wurmt zich onder het bladerdek uit  
het ene nog feller dan het andere,

en de eerste dieren beginnen alweer  
om hun dier-assen te tolleren,  
maar nee, kijk mijnheer de Pad  
troont zich op zijn stoel  
oogwormt het bos  
terwijl paddenstoelen hem nu inwrijven  
met spiegelsap.

(Spiegelsaplied)

*Hap, hap, spiegelsap.*

*Ham, ham, velgenzwam.*

Mijnheer Pad glinstert op zijn troon  
met het aloude licht van de zee, hoezee.  
Onder zijn hoedje tinkelen de kiewen,  
als een wit bebladerde papierharp  
een lied

de adem moet sporen, sporen, moet sporen,  
adem moet sporen op het land.

Wrk wrk,  
kwaakt de pad plots,  
WRK! WRK!

Wisten jullie dat er vroeger boekluchters bestonden?  
Dat was een daadwerkelijke betrekking.  
Michelino da Besozzo was een boekluchter.  
Niemand weet nu eigenlijk nog wat dat was.

Elke dag een boek  
uit de bibliotheek buiten laten luchten,

O luchtend papier, O luchten tegen het zwammen,  
waar liet de betrekkingswaan de mens in de steek?

Wrk wrk,  
kwaakt de pad weer,  
WRK! WRK!

De meest boze sprok, de tobbersprok!  
Dobberen en tobberen, tobberen en dobberen!

Op zijn hoedje dobbert de pad  
over de gesperde zee van naalden,

en toen ten berge kwam dat ook het land begon golven  
kustte hij boomtoppen een reusachtige paddenmaan,

een maan van bruine suiker, een maan vol wratten,  
en brommende kraters vol klondij,

en Rubezahl werd wakker  
van de slierende, overtalige bomen  
die zijn reuzeneus kietelden  
en de nies blies alles weer omver,  
de pad tolde als een dolle door het wobbelen weer,  
tot alles weer tot woon wiegde  
en de reus knipperde met zijn ogen en sprak:

Roepdalen, roepdalen!  
Wie wou er dobbelen met de wurl?  
Mollen hebben huffels, kreeften schalen!  
Roepdalen, roepdalen!

En de spiegeltjes begonnen te schuimen met vree,  
in elfst van de spiegeltjes die met vree schuimen,  
en de pad zat te werken en sparren slierden  
om en op, op en om, onstuimig.

Rubezahl stond op en het land scheurde in twee,  
drakendonder wraakte de daltrommen,  
en de bergen kraakten in gloednieuwe voegen,  
een schicht sislicht sloeg uit de zon.

‘Rom, Rom, Keereweerom!’ bastte de reus,  
en maaide zijn bovenarmen in het rond.  
En hij sloeg op de hoogste berg zijn vuist  
die in honderduizenden dobbelstukken brak,

en de Achthoofdige Koning  
die door onze dimensie kwam snorkelen  
schrok zich alle schuimhoedjes tegelijk,

en alle bosspiegeltjes kregen een paddenhuid,  
alsof er duizenden jaren op gezeten was.



en elke paddenstoel kreeg een gift,  
een gif en een gift zijn zo opeen, de een  
leert paarsen, de ander is vet als een kaars,  
en toen later de mens  
kwam waken en de wereld menens werd  
waren reuzen en sprookpaden al uitgevaagd,

maar al het gepiegelde in het aamfaaboe  
stond nog te schitteren in de hoedjes

Maar de wereld was nog lang niet menens, nee  
eerst zouden twee aapjes de boom uit klimmen  
om een waardstoel te plukken  
tot parelbliksem hen in de hartjes trof, och

en het was een tonderzwam  
die vuur mogelijk maakte,  
de mens droeg het vuur de hele wereld rond,  
vierhonderdduizend jaar geleden,  
driehonderachtennegentigduizend voor Christus.

elke man  
een paddenstoel tussen de benen  
als herinnering aan een dubbelspel,

elke vrouw  
een klokje, rinkelstokjes. Kom, kom.  
Het heelmele land wacht op jullie.

En in de nacht als uilen in de eiken naken  
en hun verentooien schudden als opperhoofden

de adem inhoudende,  
zolderend tussen kruinen en gras  
en slaakten dan hun machtig OHO  
en de grond trilde en overal  
rezen rood met witte roeptaaltjes  
uit kladdende en klittende moeselum,

O roeptaal, O waardstoel  
O gloren van wijnballende bosgrond.

Vlokkenkeizer in het Groot Glazuur,  
alsof de kindertijd weer komt plakken,

vrij en blij in het kramende bos, speurende  
tussen de kaneelstokken van de bomen,

kijk naar je handen: we kunnen dansen, we kunnen dansen,  
scharlaken noga, witte stappen, als je vrienden niet dansen  
zijn het geen vriendjes meer, we doen alsof we uit de wereld komen

dansend van boom tot boom, we laten je vriendjes achter  
in de vollige mist van de villige wereld, kijk  
toch naar je handen, we dansen.

Zeefjesdans! We kunnen dansen!  
Iedereen, kijk naar je handen!

Het zijn kroontjes, we kunnen landen!  
We flonken miemklas uit!

Zeefjesdans! We kunnen dansen!  
Iedereen, kijk naar je handen!

Zom Zom. Deurhaie.  
Het zijn kroontjes, we kunnen landen!  
We flonken miemklas uit!

Iemand begint de klavertjes te duimen  
Het windevele komt op de schoei.



Onze moeders zijn bergen

Ze bergen ons huizen, moederlijk timmerend.  
Heiien een onsterfelijk fundament uit droog maantjesbeton.

En dan hakken ze  
met een sierlijk, ivoren sigarettenpijpje  
uit het meest verraderlijke marmer  
een wiegje voor jou,

waarna ze beginnen vegen  
zoals de bergen sluierwolken vegen, liefdevol, bergend,  
en altijd vergeetachtig groot,

ze vegen, vegen  
huilende vadertjes bij elkaar,  
die rammelen aan de spijlen,  
altijd groot, vergeetachtig groot.

Ze wonen de aarde bij.





Lieve lezer,

De tel kwijt zijn - u bent ongetwijfeld bekend met het gevoel. Het is zo'n beetje het overheersende motief van afgelopen jaar. Veronique en ik verloren ons anti-kraak stekje en werden dakloos, wat schijnt te passen bij deze tijd dus eigentijds zijn we zeker. We besloten professioneel paddenstoeljager te gaan worden, kochten een droogmachine en reden van hot naar her om paddenstoelen te zoeken en drogen. Een mooi plan, maar het liep in de soep om twee redenen: ten eerste zijn paddenstoelen in hun verschijning tamelijk onvoorspelbaar en was dit een slecht jaar, ten tweede had ik dankzij allerlei corona-perikelen mijn dochter al bijna twee jaar niet kunnen zien, dus noopte het project tot een reis die richting op. Het werd een soort kunstproject op zichzelf: kunnen we zonder vaccinatie, papieren of testen vijftien grenzen slechten? Het werd uiteindelijk een tamelijk bloedstollende onderneming die zijn hoogtepunt bereikte aan de Albanees-Griekse en de vijandige Grieks-Turkse grens, verhalen die ik even voor een ander boek reserveer.

Maar vraagt u zich dus af waarom deze gedichten kriskras over Europa zijn geschreven dan is dat de reden. We zochten bewust bergen op en het vulkanische. Het is gelukt mijn dochter te bereiken, en ik schrijf dit nawoord in Kayaköy. Het liefst zou ik hier eeuwig blijven, want het vooruitzicht die barre tocht weer terug te moeten maken drukt enigszins het gemoed. Het zijn vreemde tijden, wie mijn theorie'tjes wil lezen over wat er werkelijk gaande is kan terecht in mijn filosofieboek, *Waarover de piranha droomt in de limonadesloot* - nu ga ik verder met een leitmotiv dat ook door deze bundel loopt: de wonderlijke wereld van de waardstoel.

Met noch-talige groeten:

Martinus Benders

Nawoord bij het nawoord:

Hoe bizar is dat precies: ik vergat in het eerste nawoord dat onze reis een aanvang nam met het idee het graf van Szymborska te bezoeken in Krakau, een dichteres die ik erg bewonder. Maar in Krakau aangekomen werd ik dusdanig afgeleid door het kasteel en het bestaan van Koning Krak dat het er niet van is gekomen. De tel kwijt zijn, schapen gevuld met buskruit - ik denk dat Wisława mijn onderneming met een cordiale glimlach uit hoger sferen heeft gezien.

In het gedicht 'Eenzaamheid' staan enkele zinsneden ontleent aan de Turkse dichter Can Yücel en later in de bundel drie gedichten die gebaseerd zijn op gedichten van Sándor Csoóri (*In mij gaf je een ontmoeting met de hemel, de oude schoorsteenkoningen, als ik een leven had*) het zijn geen vertalingen maar bewerkingen met flinke delen Benders erdoor- en hoewel Csoóri misschien de dichter is met wie ik het meest verwantschap voel hebben we Hongarije links laten liggen, misschien kan ik op de weg terug bloemen gaan leggen op zijn graf. Ook herkennen we the Silver Jews, en culmineert alles in de 'literal version' van the *Safety Dance*, althans zo fluistert men.

De hele wereld *the Shining*. Toch wens ik mijn lezers andere lichtpuntjes toe. U moet het van de deuren hebben, niet van de ramen. Die laatste tip wil ik dan nog aan u kwijt: pas op uw tellen, en laat u de adem enkel benemen door kunst en poëzie, of de naakte magie van het bestaan die altijd aan zulke zaken vooraf weet gaan.



